

bage til den Vet, som fra Begyndelsen forekom mig at være den naturligste, om den end kunde være den besværligste, idet Regjeringen lykkeligvis — og jeg skal erkjende det Fortjenstfulde deri — har gjort et Skridt i denne Retning og forelagt et Lovforslag. Dette Lovforslag gik, saavidt jeg kan skjønne, ud paa, at ramme og forbedre de to væsentligste Mangler — der er ibrigt mange andre — ved Fæstevogtningen, saaledes som den har bestaaet fra ældre Tid; det befattede sig ikke med at hæve de ældre Love, som ere nævnte af det ærede Medlem, idet man, det antager jeg, meente, at det altid kunde stee. Der hæfter ved Fæstevogtningen fra dens tidligere Oprindelse af to væsentlige Feil, der have faaet en meget stor Betydning, altsom Samfundet har udviklet sig mere og mere. Den ene Feil er, at Fæstevarigheden var ganske ubestemt, at der vel gennem Fæstecontracten vandtes en Livsforsikring for en Familie, men at der ved Eiden deraf blev indgaaet en Contract, som i overordentlig høi Grad var en Lykkespilcontract, og hvis Betydning steg, efter som Indfæstningen voksede og blev højere. Saalænge Indfæstningen, som oprindeligt, var en Bagatel, og Ingen nogensinde tænkte paa, at den skulde være høi — man behøver jo i saa Henseende kun at erindre, at man med Magt maatte slæbe Folk til at overtage Gaardene, og saa vil man nok vide, at man ikke kunde vente stor Indfæstning af dem — havde dette Lykkespil Intet at betyde, men efterhaanden som Indfæstningen blev høi, blev det ødelæggende for Familierne. Det var det One; det Andet var et Forhold, der ligeledes, altsom Indfæstningssummerne steg, ligesoverfor Sædelighedens Regler i Almindelighed fik en, jeg kan sige, hæslig Bestaendighed. Disse to Forhold søgte Regjeringens Forslag at forbedre, og det Bedste, som Regjeringen i den Henseende havde indført i sit Forslag, især hvad angaaer det sidste Punkt, er jo selbet bort, og det er det min Hensigt atter at bringe ind i Loven. Jeg skal indrømme, at man har sat Bestemmelser ind i Loven, som, naar de blive vel forstaaede, maaskee kunne faae en god Anvendelse, og hvis gode Hensigt jeg under ingen Omstændigheder skal miskjende. Jeg kan ikke være enig med den sidste ærede Taler, naar

han mener, at § 2 ikke kan høre ind under denne Lov; mig er det tværtimod hjært, at man har bragt den ind derunder. Denne Lov er en Lov om Forbedringer ved Fæstevæsenet, og i en Lov om Forbedringer ved Fæstevæsenet har man indført en Paragraph om Fæstes Aflysning, om Fæstestebernes Salg og Overgang til Eiendoms og derved, saa forekommer det mig, anerkjendt, at det er den endelige Consequents, hvortil den hele Udvikling, Fæstevæsenet angaaende, skal føre. Man har derved anerkjendt, at det ikke er en Expropriation, det gælder om, naar Spørgsmaalet er at bringe Jordsmønnen, Gaardene, Fæstestederne ud af den jordbrottlige Besiddelse, men at det er en simpel Oplysning af Fæsteforholdet. Man har i Loven sat en Præmie derpaa; saaledes som den staaer her, er den efter min Mening, fra alle Sider seet, en uforstandig Præmie. Jeg siger ikke, at det ikke kunde være en rimelig Præmie, om man tog en Tienbedeel af det Jordsmøn, der nu er bundet ved Fæsterne, og frigjorde det fra dette Baand, men det er en uforstandig Maade at gjøre det paa, naar det kommer til at falde sammen med, at en Tienbedeel af Familierne i Landet bringes ud af Forbindelse med Jorden og Jordsmønnen, hvortil de i tidligere Tid have været bundne og hvoraf de leve. Det, der driver mig og altid har ledet mig til at arbejde paa at faae denne Aflysningslov bragt i Orden, det er den Betragtning, at dersom vi ved den politiske Overgang, vi maae gennemgaae, løse Familierne fra Jordsmønnen, der udgjør Landet, saa skabe vi en Række Fjender af Samfundet, og hovedsagelig Fjender af dem, der bleve Skyld i, at dette skete. Ville vi bevare os for alle de Mystelser, som følge af, at man river Jordsmønnen bort under den agerdyrkende Folkelasses Fødder, saa skal man lade den blive ved Agerbruget, ved Jordsmønnen, indtil den, ved at staae paa lige Fod og under lige Besiddelsesforhold med alle Andre, gennem sit Selskabsforvar bliver Forsvarer for alle Besiddere. Vil man altsaa blive staaende ved denne Ret, som her skal gives, og bruge denne Præmie for at fremme Salg, Overgang fra Fæste til Arvesæste eller til Eiendoms, hvad man nu vil kalde det, saa maa man ikke sige, at